

BLYTTIA

NORSK BOTANISK FORENINGS TIDSSKRIFT

BIND 30

HEFTE 2

UNIVERSITETSFORLAGET
OSLO 1972

Blyttia

Redaktør: Førsteamanuensis dr. philos. Per Sunding, adresse: Botanisk Hage, Universitetet i Oslo, I rindheimsvn. 23 B, Oslo 5. Manuskript sendes til redaktøren.

Redaksjonskomité: Rektor Gunnar A. Berg, konservator Gro Gulden, professor Georg Hygen, førstebibliotekar Peter Kleppa.

ABONNEMENT

Medlemmer av Norsk Botanisk Forening får tilsendt tidsskriftet. Abonnementspris for ikke-medlemmer kr. 30,— pr. år. Enkelthefter og eldre komplette årganger kan bare skaffes i den utstrekning de er på lager når ordre innkommer. Priser, som kan endres uten forutgående varsel, oppgis på forlangende.

Abonnement anses løpende til oppsigelse skjer, hvis ikke opphørsdato er uttrykkelig fastsatt i bestillingen. — Ved adresseforandring vennligst husk å oppgi gammel adresse!

Alle henvendelser om abonnement og annonser sendes

UNIVERSITETSFORLAGET, postboks 307, Blindern, Oslo 3.

Annual subscription US \$5.—. Single issues and complete volumes can only be obtained according to stock in hand when the order is received. Prices which are subject to change without notice, are available upon request. Correspondence concerning subscription and advertising should be addressed to:

UNIVERSITETSFORLAGET, P.O. Box 307, Blindern, Oslo 3, Norway

Norsk Botanisk Forening

Nye medlemmer tegner seg i en av lokalavdelingene ved henvendelse til en av nedennevnte personer. Medlemskontingenten bes sendt over den aktuelle lokalavdelings postgirokonto.

Nordnorsk avdeling: Stipendiat Karl-Dag Vorren, Tromsø Museum, Botanisk Avdeling, 9000 Tromsø. — **Rogalandsavdelingen:** Fru Hervor Bøe, Opheim, 4300 Sandnes. Postgirokonto 31 45 93. — **Sørlandsavdelingen:** Lærer Ingvald Haraldstad, Ole Bulls gt. 17, 4600 Kristiansand S. Postgirokonto 61 793. — **Trøndelagsavdelingen:** Amanuensis Asbjørn Moen, D.K.N.V.S. Muséet, Botanisk Avdeling, 7000 Trondheim. Postgirokonto 88 366. — **Vestlandsavdelingen:** Stipendiat Peter E. Kaland, Universitetets Botaniske Museum, Postboks 2637, 5010 Bergen. Postgirokonto 70 743. — **Østlandsavdelingen:** Hans Chr. Gjerlaug, Botanisk Museum, Trondheimsveien 23 B, Oslo 5. Postgirokonto 13 128.

All korrespondanse om medlemskap sendes lokalavdelingene.

Hovedforeningens styre: Konservator Sigmund Sivertsen (formann), lektor Carl Alm, lektor Haakon Damsgaard, universitetslektor Kari E. Henningsmoen, bonde Ole Gabriel Lima, rekrutteringsstipendiat Karl-Dag Vorren.

Medlemmer kan kjøpe enkelthefter og eldre komplette årganger av tidsskriftet, i den utstrekning de er på lager når ordre innkommer, ved henvendelse til: Hans Chr. Gjerlaug, Botanisk Museum, Trondheimsveien 23 B, Oslo 5.

Ballastplasser og ballastplanter i Aust-Agder

BALLAST HEAPS AND BALLAST PLANTS IN THE COUNTY OF AUST-AGDER IN NORWAY

Av

TORE OUREN¹

Innledning

I seilskutetiden var skipene avhengig av å bringe med seg ballast for å oppnå tilstrekkelig stabilitet, dersom de ikke var fullt lastet med betalende last. Mye av ballasten ble nok hevet på sjøen når skutene nærmet seg land for å ta inn last, men enkelte steder ble ballasten bragt inn til land for senere å brukes til utfyllinger, gater, haver etc. På disse «ballastplassene» vokste det frem en rekke fremmede planter, og særlig fra annen halvdel av 1800-tallet foreligger det en rekke innsamlinger av «ballastplanter» fra disse lokaliteter.

Tidligere er gitt en kort omtale av ballastplantenes rolle i relasjon til andre fremmede planter (Ouren 1959), gitt eksempler på ballastplanter som har holdt seg og eventuelt spredt seg videre (Ouren 1968) og vurdert i hvilken grad skipsballast ble bragt i land for dermed å kunne bidra til invasjon av fremmede planter (Ouren 1971).

Jeg har ment at det var en viktig oppgave å samle opplysninger om ballasttrafikken mens det ennå kunne gjenfinnes rester av ballast enkelte steder langs kysten, og det ennå fantes gjenlevende personer som selv har opplevd seilskutetiden og kunne berette om det som foregikk den gang. I det følgende vil jeg redegjøre for ballastplanter som er funnet i Aust-Agder og for hva det ennå finnes igjen av spor etter ballasttrafikken i dette området.

Fylkesarkivar O. A. Aalholm (Aust-Agder-Arkivet, Arendal) og havnefogdene Henry Pedersen (Risør), Leif Marcussen (Tvedestrand), Nils Ugland (Arendal), Karsten Anker Johnsen (Grimstad) og Kaare Selmer Lindeberg (Lillesand) har både selv hjulpet meg med opplysninger og også skaffet meg kontakt med eldre personer i distriktet som hadde kjennskap til forholdene i seilskipstiden. Skipsmegler Egil Bjørn-Hansen (Oslo) har hjulpet meg med opp-

¹ Geografisk Institutt, Norges Handelshøyskole, Bergen